TORAH OHR • PARSHAS TOLDOS • MAAMAR 5

ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה׳

« Vois, le parfum de mon fils est comme le parfum d’un champ »

◇

DÉDIÉ EN L’HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its’hak

LikuteiTorah.com
LA PARACHA ’HASSIDIQUE
likuteitorah.com/fr/torah-ohr/toldos/5/

1 ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'. להבין דהא יצחק הבין שהוא עשו ואיך היה חשוב בעיניו כ"כ [כל כך]. גם באמת אינו מובן איך היה עשו בעיני יצחק.

« Vois, le parfum de mon fils est comme le parfum d'un champ que Havaya a béni. » [Il faut] comprendre : Yitzchak croyait que c'était Eisav ; comment pouvait-il donc être à ce point estimé à ses yeux ? En vérité, on ne comprend pas non plus ce qu'Eisav [représentait] aux yeux de Yitzchak.

כי פעם אמר הכתוב כי ציד בפיו שהי' [שהיה] מרמהו בשאלות איך מעשרין את התבן כו'

Car, à un moment, le verset dit : « car [il y avait] du gibier dans sa bouche » : il le trompait en lui posant des questions telles que : comment prélever la dîme sur la paille, etc.

ופעם אמר הכתוב הקל קול יעקב והיינו לפי שאמ' כי הקרה ה' אלקיך כו' וידע שעשו אין ש"ש [שם שמים] שגור בפיו.

Et, à un autre moment, le verset dit : « La voix est la voix de Yaakov » ; cela, parce qu'il avait dit : « car Havaya, ton D.ieu, l'a fait arriver [pour moi] », etc., et Yitzchak savait que le Nom du Ciel ne venait pas naturellement aux lèvres d'Eisav.

אך הענין כי הנה עשו סוספיתא דדהבא פסולת הגבו' [הגבורה] דיצחק שהוא בחי' מעלת הזהב על הכסף ומפסולת שלו יצא עשו ורישא דעשו בעטפו' דיצחק.

Mais voici ce qu'il en est : Eisav est « la scorie de l'or » (sosfisa dedahava), le rebut de la Guevoura (retenue) de Yitzchak, qui est l'aspect où l'or surpasse l'argent ; et c'est de son rebut qu'Eisav est issu. Et « la tête d'Eisav [repose] dans le giron de Yitzchak ».

2 ולהבין ענין רישא הנה יש י"א סממני הקטרת הצרי והצפורן כו' והם כנגד יו"ד כתרין דמסאבותא שהוא החיות שבקדושה המחי' [המחיה] את זלע"ז [זה לעומת זה]

Pour comprendre la notion de la « tête » : il y a onze aromates de l'encens, « le baume et l'onycha », etc., et ils correspondent aux dix couronnes d'impureté (kisrin demisaavusa) ; c'est la force vitale au sein de la sainteté qui donne vie à « l'un en face de l'autre ».

כמו שיש בקדושה י"ס [י' ספירות] כך יש ממש בקליפה הארה מי"ס [מי' ספירות] דקדושה. אך בקדושה עשר ולא תשע ולא י"א ובקליפה הוא י"א סממני הקטורת.

Car, de même qu'il y a dix Séfirot dans la sainteté, de même, dans la kelipa (l'écorce), il y a exactement [la même chose] : un reflet des dix Séfirot de sainteté. Mais dans la sainteté, [elles sont] « dix et non neuf », et non onze, tandis que dans la kelipa, il y a les onze aromates de l'encens.

3 והענין כי ע"י החיות שנמשך בקדושה הנה כתיב וצבא השמים לך משתחוים שהם בטלים מחמת שמשיגים החיות שנמשך עליהם מקדושתו ית' משא"כ הקליפות הם מגביהים א"ע [את עצמו] כנשר כו'

L'explication est la suivante : quant à la force vitale qui est attirée dans la sainteté, il est écrit : « L'armée des cieux se prosterne devant Toi », car ces êtres sont dans l'annulation de soi (bitoul), puisqu'ils perçoivent la force vitale qui leur est transmise depuis Sa sainteté, béni soit-Il. Les kelipot (les écorces), en revanche, se dressent « comme l'aigle », etc.,

בחוצפה והיינו לפי שהחיות הנמשך אליהם הוא אצלם בסוד גלות ולפיכך הגם שנמשך אליהם מחיות דקדושה אינם בטלים ואדרבה מגביהים א"ע [את עצמו] כנשר כו' והחיות שנמשך להם הוא נבלע בתוכם.

avec effronterie. C'est parce que la force vitale qui leur est attirée se trouve en elles dans un état d'exil ; ainsi, bien qu'elles reçoivent de la force vitale issue de la sainteté, elles ne sont pas dans le bitoul. Au contraire, elles se dressent « comme l'aigle », etc., et la force vitale qui leur est attirée est engloutie en elles.

אך כיצד הם חיים וקיימים מקדושה מאחר שהחיות נבלע בתוכם הנה זהו ענין לבונה שבי"א סממני הקטורת שהוא אור המקיף עליהם מלמעלה ואינו נבלע בתוכם.

Mais comment, alors, vivent-elles et subsistent-elles grâce à la sainteté, puisque la force vitale est engloutie en elles ? C'est là le sens de la levonah (oliban), parmi les onze ingrédients de l'encens : elle est la lumière enveloppante (Or Makif) qui se trouve au-dessus d'elles et n'est pas absorbée en elles.

4 ולפי שהוא אור המקיף מלמעלה מן הדעת שלהם ואינם מרגישים בו והחיות שנמשך להם בפנימית נבלע כנ"ל לפיכך הם מתגאים ומגביהים א"ע [את עצמו] בחוצפה כנ"ל.

Et parce qu'il s'agit d'une lumière enveloppante, au-dessus de leur conscience, qu'ils ne perçoivent pas, tandis que la force vitale qui leur est attirée à l'intérieur est engloutie, comme expliqué plus haut, ils s'enorgueillissent donc et se dressent avec insolence, comme expliqué plus haut.

ובחי' לבונה הוא המחבר י"ס [י' ספירות] דקדושה להאיר לע"ס [לעשר ספירות] דמסאבותא והוא רישא דעשו דהיינו בחי' המקיף מלמעלה הוא נכלל בעטפוי דיצחק ממש בקדושה

Le niveau de l'encens est ce qui relie les dix Séfirot de sainteté afin qu'elles éclairent les dix Séfirot de l'impureté. Et c'est « la tête d'Eisav » : autrement dit, le niveau de la lumière enveloppante d'en haut est inclus dans « le giron de Yitzchak », véritablement au sein de la sainteté.

ולכן מצד בחינת המקיף עשו שואל איך מעשרין את התבן ומצד הפנימיות אין ש״ש [שם שמים] שגור בפיו:

C’est pourquoi, du côté du niveau de la lumière enveloppante, Eisav demande comment prélever la dîme sur la paille ; et du côté de la dimension intérieure (pnimiyout), le Nom du Ciel ne lui vient pas couramment aux lèvres.

5 והנה נודע כי החיות בעשר כתרין דמסאבותא הוא מפני כי חיל בלע ויקיאנו ועת אשר שלט האדם באדם לרע לו

Or, il est connu que la force vitale des dix couronnes d’impureté tient au fait que «il a englouti des richesses, et il les vomira», et que «il est un temps où l’homme domine l’homme pour son malheur».

והוא מפני הנצוצות שנפלו בהם בתחלת בריאת העולם בשבה״כ [בשבירת הכלים] וימלך וימת כו׳ וגם מחמת חטא עה״ד [עץ הדעת]

Cela tient aux étincelles qui y sont tombées au début de la création du monde, lors de la brisure des réceptacles («il régna, puis mourut», etc.), ainsi qu’au péché de l’Arbre de la Connaissance,

כמ״ש בס׳ הגלגולים ולפיכך נמשך להם החיות בם שהוא בסוד גלות כמארז״ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] לא גלו ישראל אלא כדי להוסיף עליהם גרי׳ וכן בעשו היו ניצוצות כמו ר״מ [רבי מאיר]

comme il est écrit dans Sefer HaGilgulim. C’est pourquoi la force vitale leur est attirée : elle se trouve en elles sous la forme de l’exil, comme l’ont dit nos Sages, de mémoire bénie : «Israël n’a été exilé que pour qu’on lui ajoute des convertis.» De même, il y avait des étincelles en Eisav, telles que Rabbi Meir,

ואונקלוס ושמעי׳ [ושמעיין] ואבטליון ועובדיה ומהם הי׳ [היה] ציד בפיו והי׳ [והיה] רוצה יצחק להוציא ממנו בעצמו שלא ע״י יעקב

Onkelos, Shemayah, Avtalyon et Ovadyah ; et c’est d’eux que venait le «gibier dans sa bouche». Yitzchak voulait les faire sortir d’[Eisav] lui-même, et non par l’intermédiaire de Yaakov.

כי הרי גם עכשיו חיל בלע ויקיאנו רק שהוא ע״י יעקב שהוא בחי׳ ז״א שכל האורות שלמעלה נכללים בו והוא מתלבש ביצי׳ [ביצירה] ביומין דחול בחי׳ עבדו זקן ביתו להעלות משם ולברר כנ״ל.

Car, même à présent, «il a englouti des richesses, et il les vomira», mais cela se fait par l'intermédiaire de Yaakov, qui est le niveau de Zeir Anpin (les attributs émotionnels), en lequel sont incluses toutes les lumières supérieures. Il s'enveloppe dans le Monde de Yetsira (Formation) les jours de semaine, au niveau de «son serviteur, l'ancien de sa maison», afin de faire monter ce qui s'y trouve et de le raffiner, comme expliqué plus haut.

אך יצחק רצה שיהי׳ [שיהיה] זה שלא ע״י ז״א רק שיהי׳ [שיהיה] התגלות האורות העליונים בעשו עצמו והוא ענין תוס׳ [תוספת] ורבוי האור

Mais Yitzchak voulait que cela se fasse non par l'intermédiaire de Zeir Anpin, mais par une révélation des lumières supérieures en Eisav lui-même ; c'est là le principe d'un ajout et d'un accroissement de lumière.

כי הרי לברר הטוב מן הרע צריך להאיר שם אור רב כדי שיע״ז [שעל ידי זה] יקלוט וילקט כל הניצוצו׳ הנשפעים שמה.

Car, pour raffiner le bien du mal, il faut y faire briller une grande lumière, afin qu'ainsi elle absorbe et rassemble toutes les étincelles qui s'y sont répandues.

6 וזהו ויתן לך האלקים מטל השמים הוא טלא דעתיקא דנטיף לז״א בחי׳ שמים. ומשמני הארץ שמן הוא חכמה ואבא יסד ברתא הנקרא ארץ ורצה להמשיך בחי׳ הטל והשמן דלעילא שע״ז יהי׳ [יהיה] העלאת הניצוצים

C'est [le sens de] « Et que D.ieu te donne de la rosée des cieux » : il s'agit de « la rosée d'Atika qui s'écoule vers Zeir Anpin (les attributs émotionnels) », le niveau des « cieux ». « Et de la richesse de la terre » : l'huile est la 'Hokhma (sagesse), et « Abba a fondé la fille », appelée « terre ». Il voulait faire descendre le niveau de la rosée et de l'huile d'en haut, afin que, par cela, les étincelles s'élèvent,

כמו שאנו רואים עד״מ כשהשמש זורח על הארץ כחום היום שואב לחלוחית הארץ ואד יעלה מן הארץ

comme nous le voyons, à titre d'analogie, lorsque le soleil brille sur la terre, par forte chaleur du jour, il aspire l'humidité de la terre, et « une vapeur montait de la terre » ;

וכן בנר לפני האבוקה הגדולה שואבת אור הנרות כך ע"י הארה עליונה הבאה בתוס' [בתוספת] ורבוי מלמעלה שואב ולוקט כל הניצוצין שנפלו למטה.

et de même, avec une bougie placée devant une grande torche, [la torche] attire la lumière des bougies. Ainsi, grâce à une lumière supérieure qui vient avec un ajout et un accroissement d'en haut, toutes les étincelles tombées en bas sont attirées vers le haut et recueillies.

אך הארה זו צריך להיות בתוס' [בתוספת] ורבוי דייקא בחי' ברכה שהיא למעלה מסדר ההשתלשלות שלפי סדר ההשתלשלות לא הי' [היה] עשו כדאי לו.

Mais cette lumière doit nécessairement venir avec un ajout et un accroissement, précisément : c'est le niveau de la « bénédiction », qui se situe au-dessus de l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout) ; car, selon cet ordre, Eisav n'en aurait pas été digne.

7 וזהו ואברככה לפני ה'. לפני הוי' דוקא והרצון שהי' [שהיה] ליצחק להמשיך לעשו עצמו שלא ע"י יעקב הוא מפני שראה אותו מלמעלה למטה

C'est [le sens de] « et je te bénirai devant Havaya » : précisément devant Havaya. Le souhait de Yitzchak de faire descendre [la bénédiction] jusqu'à Eisav lui-même, et non par l'intermédiaire de Yaakov, venait de ce qu'il le voyait d'en haut vers le bas,

ע"י בחי' לבונה שהוא בחי' המקיף ע"כ רצה להמשיך בו בחי' גלוי המקיף בתוס' [בתוספת] ורבוי אור.

par le niveau de l'encens, qui est le niveau de la lumière enveloppante ; c'est pourquoi il voulait faire descendre en lui la révélation de la lumière enveloppante, avec un ajout et un accroissement de lumière.

אך מ"מ טעה בזה שאין עשו כדאי בבחי' זו כ"א ע"י יעקב שלפי שאם הי' [היה] החיות נמשך אל עשו יבלע ח"ו [חס ושלום] כמקדם או שלא יהיה מבחי' עשו כלום

Néanmoins, il se trompa sur ce point, car Eisav n'est pas digne de ce niveau, si ce n'est par l'intermédiaire de Yaakov. En effet, si la force vitale était dirigée vers Eisav, elle serait absorbée, à D.ieu ne plaise, comme auparavant, ou bien il ne resterait absolument rien du niveau d'Eisav ;

אבל שיהא לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא א"א כ"א ע"י יעקב ז"א דקדושה שע"י יתברר מעשו ויוכלל בקדושה

mais il est impossible de « transformer les ténèbres en lumière et l'amertume en douceur » si ce n'est par l'intermédiaire de Yaakov, le Zeir Anpin de sainteté, par qui [ce qui se trouve] en Eisav sera raffiné et inclus dans la sainteté.

ולכן הסכים יצחק ג״כ לברכת יעקב אח״כ ולעשו אמר הנה משמני הארץ כו׳ משמני מקצת שמני (וליעקב א׳ ומשמני בתוס׳ [בתוספת] וא״ו)

C'est pourquoi Yitzchak approuva aussi, par la suite, la bénédiction de Yaakov. Et à Eisav, il dit : « Voici, de la richesse de la terre », etc. : mishmanei, [c'est-à-dire] une partie de la richesse (tandis qu'à Yaakov il dit : « et de la richesse », ou-mishmanei, avec un vav supplémentaire),

דהיינו מתמצית הנשאר משמן שנמשך אל הארץ שם יהיה מושבך בחי׳ פנימי׳ [פנימיות / פנימית] ומטל השמים של יעקב יומשך לך ג״כ

c'est-à-dire du résidu qui reste de l'huile descendue vers la terre : là « sera ta demeure », le niveau intérieur. Et « de la rosée des cieux » de Yaakov, [quelque chose] te sera également accordé,

אבל אינו אלא מעל דהיינו בחי׳ מקיף בלבד (משא״כ ביעקב ויתן לך) ובתנאי ואת אחיך תעבוד שתהי׳ [שתהיה] בטל אל בחי׳ יעקב שע״י יהי׳ [יהיה] עליי׳ [עלייה] דוקא כנ״ל:

mais seulement « d'en haut » : c'est-à-dire le niveau de la lumière enveloppante uniquement (contrairement à Yaakov : « Et que [D.ieu] te donne ») ; et à la condition suivante : « et tu serviras ton frère » — que tu sois dans l'annulation de soi (bitoul) devant le niveau de Yaakov, car c'est précisément par cela qu'aura lieu une élévation, comme expliqué plus haut.

8 ועתה יבואר הכתוב ראה ריח בני כו׳. כי הנה יצחק רצה להמשיך בחי׳ מקיף ולבונה כנ״ל וכל המשכה הוא ע״י העלאת מ״ן [מיין נוקבין] כנודע.

Maintenant, le verset « Vois, le parfum de mon fils », etc., sera expliqué. Yitzchak voulait faire descendre le niveau de la lumière englobante et l'encens, comme expliqué plus haut ; et tout influx descendant s'opère par une élévation de mayin nukvin (eaux féminines), comme on le sait.

והנה להמשכת מ״ד [מיין דוכרין] של פנימי׳ [פנימיות / פנימית] די בהעלאת מ״ן [מיין נוקבין] בבחי׳ פנימי׳ [פנימיות / פנימית] אבל להמשכ׳ מ״ד [מיין דוכרין] של מקיף צ״ל העלאת מ״ן [מיין נוקבין] ג״כ בבחי׳ מקיף.

Pour faire descendre le mayin duchrin (eaux masculines) du niveau intérieur, une élévation de mayin nukvin au niveau intérieur suffit ; mais, pour faire descendre le mayin duchrin du niveau englobant, une élévation de mayin nukvin au niveau englobant est également nécessaire.

9 והנה ריח הוא העלאת מ״ן [מיין נוקבין] שהוא בחי׳ אור חוזר. והוא מהגבורות כמו שרואים שתפוח מתוק אין בו ריח.

À présent, le parfum est l'élévation des mayin nukvin (eaux féminines), qui relève du niveau de la lumière de retour (Or Hozer). Il provient des Guevourot (forces de sévérité), comme on le voit au fait qu'une pomme douce n'a pas de parfum ;

רק החמוץ וכל הדברים החריפים יש בהם ריח חזק. והוא לפי שהעלאת מ״ן [מיין נוקבין] הוא בירורים מניצוצות שנפלו בשבה״כ [בשבירת הכלים].

seuls les aliments acides et toutes les choses piquantes ont un parfum prononcé. C'est parce que l'élévation des mayin nukvin consiste en des birourim (raffinements) des étincelles qui sont tombées lors du bris des réceptacles.

ולכן בכל המצות לא נאמר ריח ניחוח כמו בקרבנות שהוא ע״י שמעלין נפש הבהמה ומתהפך ועולה ונכלל באש שלמעלה.

C'est pourquoi, pour aucune des mitzvos, il n'est dit « un parfum agréable » (réa'h ni'hoah), comme c'est le cas pour les sacrifices, qui [opèrent] en élevant l'âme de l'animal, de sorte qu'elle se transforme, s'élève et s'intègre au feu d'en haut.

10 והנה הריח משיב את הנפש דהיינו מה שהיה בתחלה בבחי׳ הסתלקות המוחין חוזר ומאיר כאדם שהוא נרדם וע״י הריח הוא חוזר ומקיץ.

Or, le parfum restaure l'âme : c'est-à-dire que ce qui était d'abord dans un état de retrait de l'intellect (mo'hin) resplendit de nouveau, comme une personne qui s'est endormie profondément et qui, grâce à un parfum, revient à elle et se réveille.

דהיינו ע״י השינה היה השכל בהעלם. ואח״כ כשניער משנתו הנה השכל מאיר בו בגילוי והכל נעשה ע״י הריח שהוא אור החוזר ממטה למעלה.

C'est-à-dire que, durant le sommeil, l'intellect était caché. Puis, lorsqu'il s'éveille de son sommeil, l'intellect resplendit en lui de manière manifeste. Tout cela est accompli par le parfum, qui est une lumière de retour, du bas vers le haut.

וזהו ענין נח"ר [נחת רוח] לפני שאמרתי ונעשה רצוני. והנה עשו לא היה בו בחי' גילוי פנימי' [פנימיות / פנימית] כי הפנימי' [הפנימיות / הפנימית] שלו נבלע כנ"ל רק שהוא בחי' המקיף ולבונה.

Tel est le sens de « satisfaction (na'hat roua'h) devant Moi, que J'ai parlé et Ma volonté s'est accomplie ». Or, Eisav n'avait en lui aucun niveau intérieur révélé, car son intériorité avait été engloutie en lui, comme expliqué plus haut ; il n'était que le niveau de la lumière enveloppante et de l'encens.

וזהו וירח את ריח בגדיו הוא בחי' המקיפים שיהיה מזה ריח הוא העלאת מ"ן [מיין נוקבין] להמשיך המקיף מטל השמים:

Tel est [le sens de] « et il sentit le parfum de ses vêtements » : [les vêtements] sont le niveau des lumières enveloppantes, dont viendrait un parfum, c'est-à-dire une élévation des mayin nukvin [eaux féminines], afin d'attirer la lumière enveloppante de « la rosée des cieux ».

11 כריח שדה אשר ברכו ה'. הנה השדה הוא בחי' מל' דאצי' שיש בה ג"כ בחי' העלאת מ"ן [מיין נוקבין] ויש בזה ב' בחי' הא' היא העלאת מ"ן [מיין נוקבין] בטבעה ומאליה וממילא כמ"ש למען יזמרך כבוד ולא ידם.

« Comme le parfum d'un champ que Havaya a béni » : le champ désigne le niveau de Mal'hout (souveraineté) du Monde d'Atsilout (Émanation), où il y a également une élévation de mayin nukvin [eaux féminines]. Cela comporte deux niveaux. Le premier est une élévation de mayin nukvin qui se produit par nature, d'elle-même et spontanément, comme il est écrit : « Afin que [ma] gloire Te chante et ne se taise pas. »

קארי תדיר לנהורא עלאה ולא שכיך כו' והוא העלאת מ"ן [מיין נוקבין] לפנימי' [לפנימיות / לפנימית] דהיינו לעורר המשכת הקו. ויש העלאת מ"ן [מיין נוקבין] שצריך סיוע מלמעלה שאין כח בה להעלות מ"ן [מיין נוקבין] מעצמה.

« Il appelle sans cesse la lumière supérieure et ne connaît pas de repos », etc. Il s'agit d'une élévation de mayin nukvin vers le [niveau] intérieur, c'est-à-dire pour susciter la descente du kav (ligne de lumière). Il existe aussi une élévation de mayin nukvin qui nécessite une aide d'en haut, car elle n'a pas la force de s'élever d'elle-même.

והוא בחי' מקיף שהוא בחי' גילוי אור א"ס ב"ה בעצמו (שהקו מאיר לתוך מקום החלל עצמו)

Il s'agit du niveau de la lumière englobante, qui est le niveau de la révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, elle-même (car le kav brille jusque dans l'espace vide lui-même).

והנה העלאת מ״ן [מיין נוקבין] של בחי׳ פנימי׳ [פנימיות / פנימית] הוא בחי׳ בארה של מרים שהוא מעיין הנובע מאליו משא״כ העלאת מ״ן [מיין נוקבין] של המקיף כתיב באר חפרוה שרים.

Or, l'élévation de mayin nukvin du niveau intérieur est celle du puits de Miriam, une source qui jaillit d'elle-même ; tandis que, pour l'élévation de mayin nukvin de la lumière englobante, il est écrit : « Un puits que des princes ont creusé. »

ויכרו שם עבדי יצחק באר. עבדי יצחק הן המשכות מבחי׳ יצחק שהוא עיקר האבות מבחי׳ בוצינא דקרדוניתא מקור הגבורות כמ״ש כי אתה אבינו.

« Et là, les serviteurs de Yitzchak creusèrent un puits. » Les serviteurs de Yitzchak désignent les prolongements issus du niveau de Yitzchak, qui est le principal des Patriarches, du niveau de la botzina dekardinusa (la « lampe des ténèbres »), source des Guevourot [forces de rigueur], comme il est écrit : « Car Tu es notre Père. »

ולכן כתיב ויריבו רעי גרר לאמר לנו המים שבחי׳ המקיף נמשך גם אליהם מלמעלה שאינו נבלע כמו בחי׳ פנימי׳ [פנימיות / פנימית] שלהם כנ״ל. וזהו אשר ברכו הוי״ה שהוא ע״י סיוע מלמעלה כנ״ל:

C'est pourquoi il est écrit : « Et les bergers de Guérar se querellèrent, en disant : "L'eau est à nous." » Car le niveau de la lumière englobante leur est également attiré d'en haut, puisqu'il n'est pas absorbé comme l'est leur niveau intérieur, ainsi qu'il a été expliqué plus haut. Et c'est là le sens de « que Havaya a béni » : cela se produit grâce à une aide d'en haut, comme il a été expliqué plus haut.

12 והנה כ״ז [כל זה] הוא הבנת הפסוק לפי דעתו של יצחק שהבין שעשו היה לפניו. אך באמת היה זה יעקב. ואיך יבואר בחי׳ זו על יעקב:

Or, tout cela constitue l'explication du verset selon le point de vue de Yitzchak, car il pensait qu'Eisav se tenait devant lui. Mais, en vérité, c'était Yaakov. Comment donc expliquer cet aspect à propos de Yaakov ?

13 הנה איתא במדרש וירח את ריח בגדיו. בוגדיו בחי׳ בעלי תשובה שהוא בחי׳ מקיף דמשכין ליה בחילא יתיר.

Il est dit dans le Midrash : « Et il sentit le parfum de ses vêtements (begadav) » : [lire] bogdav, « ses rebelles » ; [il s'agit du] niveau des baalei teshuvah (ceux qui reviennent à D.ieu), qui est le niveau de la [lumière] englobante, car ils L'attirent avec une force accrue.

שבזוהר אמר ע״פ ואברהם זקן בא בימים כו׳. זכאין אינון מארי דתיובתא דמשכין כו׳. פי׳ למעלה מכדי שתוכל הנפש שאת שאין לו בחי׳ כלי להכיל.

Car le Zohar dit, à propos de «Avraham était vieux, avancé en jours», etc. : «Heureux sont les maîtres de la techouva (retour), qui attirent», etc. Cela signifie [qu'ils attirent] au-delà de ce que l'âme est capable de supporter, car il n'existe aucun niveau de réceptacle qui puisse le contenir.

14 וכמעשה דר״א [דרבי אלעזר] בן דורדייא. משא״כ באברהם כתיב בא בימים. בחי׳ כלי ולבוש כו׳. והעלאת מ״ן [מיין נוקבין] כזה שהוא בחי׳ מקיף הוא מפני שמתבונן בגדולת א״ס ב״ה בעצמו ובכבודו.

Et comme dans l'histoire de Rabbi Elazar ben Durdaya. En revanche, il est écrit au sujet d'Avraham qu'il était «avancé en jours» : l'aspect d'un réceptacle et d'un vêtement, etc. Une telle élévation des mayin nukvin [eaux féminines], qui est l'aspect englobant [de la lumière], vient de la contemplation de la grandeur de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, dans Son essence même et dans Sa gloire.

כי אני הוי״ה לא שניתי כתיב רק הודו על ארץ ושמים. וירם קרן לעמו כו׳. ונק׳ בחי׳ בע״ת [בעלי תשובה] אף מי שאין עבירות בידו.

Car il est écrit : «Car Moi, Havaya, je n'ai pas changé» ; seul «Son éclat est sur la terre et les cieux, et Il a élevé une corne pour Son peuple», etc. Et l'on est appelé baal teshuvah [celui qui est revenu à D.ieu], même si l'on n'a aucun péché sur les mains,

רק צועק על הפירוד כו׳. והוא בחי׳ ריח שהיא העלאת מ״ן [מיין נוקבין] לבחי׳ מקיף להמשיך בחי׳ מקיף דלעילא מטל השמים כו׳:

mais il crie au sujet de la séparation, etc. Et c'est l'aspect du parfum, qui consiste à élever les mayin nukvin jusqu'au niveau englobant, afin de faire descendre le niveau englobant supérieur depuis «la rosée des cieux», etc.

15 אך להבין כ״ז [כל זה] והלא יעקב הוא בחי׳ קדושה ובלא״ה [ובלאו הכי] נמשכים בו כל האורות עליונים א״א ואו״א [ואבא ואימא] כנ״ל.

Mais, pour comprendre tout cela : Yaakov n'est-il pas le niveau de sainteté, et, même sans cela, toutes les lumières supérieures — Arich Anpin [le «Visage long», niveau extérieur de Kéter (la Couronne)] et Abba et Imma ('Hokhma et Bina) — ne sont-elles pas attirées en lui, comme expliqué plus haut ?

אך הברכה היא בתוס' [בתוספת] ורבוי המשכה מלמעלה מסדר ההשתלשלו' [ההשתלשלות] שאינו לפי ערך ההשתלשלו' [ההשתלשלות] כדי להיות ורב דגן ותירוש אלו הלכות ואגדות שנתלבשו בלבושים גשמיים זרעים בחסד כו'

Mais la bénédiction apporte un supplément et un accroissement de l'effusion depuis ce qui est au-dessus de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), sans proportion avec cet enchaînement, afin qu'il y ait «une abondance de grain et de vin» : ce sont les halachos [lois] et les aggados [récits aggadiques], revêtues d'habits matériels : «Zera'im» [Semences] dans 'Hessed (bonté), etc.

וכן כל התורה ספורי מעשיות כו' וכן נביאים שופטים מעשה דשמשון ופלגש בגבעה וכן כל מעשה המלכים וספורי מעשיות שבגמ' [שבגמרא] דרבב"ח [דרבה בר בר חנה] ודומיהן הכל מרומז בהן סודות התורה, ועד"ז ג"כ מעשה המצות

De même, toute la Torah — les récits, etc. — et les Prophètes : [dans] Juges, le récit de Shimshon et de la concubine à Givah ; de même, tous les actes des rois et les récits de la Gemara sur Rabbah bar bar Chanah et les récits similaires : les secrets de la Torah y sont tous évoqués. Il en va également ainsi des actes pratiques des mitsvot,

שע"י סוכה ולולב וציצית ותפילין גשמיים יהיה המשכת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה שלמע' [שלמעלה] מעלה מהשתלשלו' [מהשתלשלות] שלפי ערך וסדר השתלשלות בעשי' [בעשיה] החיות מצומצם מאד ובכדי שיאיר אור רב מאא"ס [מאור אין סוף] ב"ה בעצמו ובכבודו הוא

afin que, par une soukka matérielle, un lulav, des tzitzis et des tefillin, soit attirée la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui est au-dessus, bien au-dessus de l'hichtalchelout. Car, selon la mesure et l'ordre de l'hichtalchelout, la force vitale dans le Monde d'Assiya (Action) est extrêmement contractée ; et, pour qu'une grande lumière brille depuis l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, Lui-même, dans Son essence et Sa gloire, c'est

ע"י יצחק דייקא שהוא שרש הגבורות בוצינא דקרדוניתא שהוא קו המדה שמודד להיות חכם כו' ומשם נמשך תוס' [תוספת] אור וגילוי גם בעשי' [בעשיה] הגשמי' [הגשמיים / הגשמיות / הגשמית].

par Yitzchak précisément, qui est la racine des Guevourot [forces de retenue], la botzina dekardinusa, c'est-à-dire la ligne de mesure qui détermine, par exemple, s'il sera sage, etc. ; et c'est de là qu'un supplément de lumière et de révélation est également attiré jusque dans l'Assiya matérielle.

16 וזהו ויתן לך האלקים גם בבחי' צמצום וקאי ויתן על בחי' הוי"ה האמור למעלה בפ' אשר ברכו ה' ואף גם זאת בלי דעתו של יצחק רק בא אחיך במרמה

C'est là [le sens de] «Qu'Elokim te donne» : également au niveau du tsimtsoum (contraction) ; et «donne» renvoie au niveau de Havaya mentionné plus haut dans le verset «qu'Havaya a béni». Et cela aussi [est venu] sans que Yitzchak le sache, mais seulement par «ton frère est venu avec ruse»,

שא"א להתלבש בבחי' הדעת וכענין שאמרו לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא כי ענין בזכותא הוא לפ"ע [לפי ערך] ההשתלשלות שכך ראוי לו

car elle ne peut être investie au niveau de Daat (connaissance) ; comme le dit l'adage : «La chose ne dépend pas du mérite, mais du mazal.» Car [la notion de] «mérite» se mesure à l'aune de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout) : cela lui convient ainsi,

משא"כ במזלא הוא למעלה מלפ"ע [מלפי ערך] אף שאינו ראוי כו' והיה צריך לזה לתקן חטא עה"ד [עץ הדעת] שהיה ג"כ במרמה ופתוי של נחש

tandis que le mazal se situe au-delà de toute mesure, même s'il n'en est pas digne, etc. Et cela était nécessaire pour réparer la faute de l'Arbre de la connaissance, qui eut elle aussi lieu par la ruse et la séduction du serpent,

שע"י נתגשמו העולמות ונעשה עירוב גשמיות ברוחניות ולתקן זה עשה מהפוך אל הפוך והמשיך רוחניות ואורות העליונים שיהיה נמשך גם לגשמיות.

par laquelle les mondes se sont matérialisés et un mélange de matérialité et de spiritualité s'est produit. Pour réparer cela, il fit [cela] passer d'un contraire à son opposé et attira la spiritualité et les lumières supérieures, afin qu'elles soient attirées jusque dans le domaine matériel.

משא"כ אלו לא קבל יעקב הברכות היה נמשך מן התורה רק ברוחניות לבד כמו שהוא למעלה וכדה על שכמה כו':

Tandis que, si Yaakov n'avait pas reçu les bénédictions, [la lumière] issue de la Torah n'aurait été attirée que dans la spiritualité, telle qu'elle est en haut, «et sa cruche sur son épaule», etc.

LikuteiTorah.com
LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY-NC 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Synagogues, écoles et projets à but non lucratif peuvent la copier, l'imprimer et la partager librement, et demander des dons pour couvrir les frais d'impression ; elle ne peut jamais être vendue. Citez Kehot Publication Society et likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/torah-ohr/toldos/5/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak